

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Збірник наукових праць викладачів та студентів

Випуск 1

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2015

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №5 від 11.12.2015р.)*

Рецензенти:

С.М. Симоненко – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського

В.О. Климчук – кандидат психологічних наук, професор кафедри психології Українського Католицького Університету

Л.П.Бутузова – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка

П49 Прикладні аспекти психології особистісного зростання. Збірник наукових праць студентів та викладачів. Випуск 1. / За ред. Л.П. Журавльової, Н.Ф. Портницької, Ю.Ю. Дем'янчук. – Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. 2015. – 130 с.

У збірнику наукових праць «Прикладні аспекти психології особистісного зростання» представлені результати науково-дослідної діяльності викладачів кафедри та результати роботи студентських психологічних гуртків та проблемних груп.

Статті подано в авторській редакції.

ЧИННИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

1.	Гавриловська К. Психологічна складова нормативно-правової регуляції поведінки особистості.....	6
2.	Дем'янчук Ю. Використання методів арт-терапії у роботі практичного психолога.....	9
3.	Котлова Л. Психологічний аналіз учбових конфліктів.....	11
4.	Котлова Л., Саух Т. Теоретичний аналіз факторів задоволеності шлюбом подружжя.....	15
5.	Кириченко В. Психологія споживчої поведінки.....	17
6.	Кулаковський Т. Формування підприємницьких компетенцій як завдання практичної психології.....	24
7.	Литвинчук А. Місце емпатії в структурі екологічної самосвідомості особистості.....	29
8.	Мазяр О. Психологічний експеримент І.О. Сікорського.....	33
9.	Можаровська Т. Особливості розвитку екологічної свідомості у підлітковому віці.....	35
10.	Фальковська Л. Архетип справедливості в українських казках.....	37
11.	Шмиглюк О., Зарицька Б. Теоретичний аналіз проблеми самосвідомості у психологічній науці.....	40

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ВІКОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

12.	Гавриловська К., Скрицька К. Чинники формування інтернет - залежності в юнацькому віці.....	43
13.	Гавриловська К., Шаховець Ю. Особливості емоційної сфери дітей з синдром Дауна.....	45
14.	Котлова Л., Бродовська А. Аналіз результатів дослідження прояву шкільної тривожності молодших школярів з різним рівнем навчальної успішності.....	47
15.	Котлова Л., Дідківська В. Зв'язок рівня комунікативності та інтернет – залежності в юнацькому віці.....	49
16.	Кирильчук І. Дослідження ціннісної сфери школярів при переході з молодших до середніх класів.....	51
17.	Кириченко В., Яцинюк Д. Психологічні особливості споживчої поведінки молоді.....	57
18.	Портницька Н., Войцехівська Ю. Гендерні особливості	

	стратегіальних тенденцій розвитку творчих здібностей у молодшому підлітковому віці.....	60
19.	Портницька Н., Долінчук І. Порівняльний аналіз ефективності опитувальників та психосемантичних методів у вивченні образу майбутнього подружнього партнера у юнацькому віці.....	64
20.	Портницька Н., Хомутовська О. Особливості прояву самостійності підлітків залежно від стилю материнського виховання.....	67
21.	Портницька Н., Чупріна С. Образ ідеальної дитини у свідомості батьків підлітків.....	69
22.	Савиченко О., Манілов Ю. Вікові особливості сприймання політичної реклами.....	71

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ РАКУРС

23.	Весельська А. Вплив особистісних характеристик на розуміння музичних творів.....	75
24.	Гавриловська К., Зверева І. Особливості мотиваційної сфери військовослужбовців.....	78
25.	Гавриловська К., Опанчук Т. Психосемантичні характеристики образу кохання у масовій свідомості.....	80
26.	Гавриловська К., Роїк І. Порівняльний аналіз емоційних станів молодих матерів із різним соціальним статусом.....	83
27.	Котлова Л., Драган С. Аналіз гендерних особливостей ставлення до грошей у студентському середовищі.....	86
28.	Котлова Л., Гарбовська І. Порівняльний аналіз ставлення чоловіків та жінок до поняття «конфлікт».....	88
29.	Котлова Л., Ковальчук В. Динаміка професійної мотивації студентів-психологів першого і п'ятого курсів.....	92
30.	Котлова Л., Ковтун В. Дослідження рівня комунікативної компетентності студентів-психологів 1 та 3 курсу	94
31.	Котлова Л., Осінчук Л. Дослідження стилів поведінки в конфліктній ситуації в студентів з різним соціометричним статусом у групі.....	98
32.	Кириченко В., Божук І. Ефективність використання елементів еротичності у рекламі.....	100
33.	Мазяр О., Міліневська Е. Суперечності між декларованими цінностями та реальною поведінкою студентів гуманітарних спеціальностей.....	102

34.	Савиченко О., Дубова С. Розвиток мотивації досягнення студентів в умовах неформальної освіти.....	106
35.	Тичина І., Листопадська М. Професійний вибір в уявленнях сучасних старшокласників.....	108

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ТА СУПРОВОДУ

36.	Гречуха І. Ціннісна підтримка літературно обдарованих старшокласників: на прикладі роботи українських та польських літературних осередків.....	112
37.	Дем'янчук Ю., Шмиглюк О. Структура психологічного портрету дитини у роботі з проєктивними техніками.....	116
38.	Загурська І. Кризові моменти в розвитку самооцінки першокласників.....	118
39.	Кирильчук І., Черняєва В. Психометрична характеристика тесту визначення рівня навчально-пізнавальної активності студентів ВНЗ.....	122
40.	Тичина І., Байдюк А., Жигун Ю., Кухарчук В., Лобода О. Рефлексія досвіду тренінгової роботи з дітьми, що потребують корекції розумового розвитку.....	125

12. Fishbein M., Ajzen J. Belief, attitude, intention and behavior: an introduction to theory and research. Reading, Mass., 1975, p. 11.
13. La Piere R. Attitude versus action // (Eds.) Fishbein M., John N. Attitude Theory and Measurement. N.Y., 1967., p. 230-237.
14. Rokeach M. The nature of human values.— New York: Free Press, 1973. — 438 p.
15. W i c k e r A. W. Attitudes versus actions: the relationship of verbal and overt behavioral responses to attitude objects. — In: Attitudes and behavior. Ed. by K. Thomas. Harmondsworth, 1971, p. 135-177.

Ольга Савиченко

кандидат психологічних наук, доцент кафедри

Софія Дубова

студентка IV курсу

РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

В умовах нових викликів перед сучасною молоддю значно зростає інтерес до проблем неформальної освіти та її взаємодії з традиційною системою. В дослідженнях В.В. Маслової, Г.А. Ключарьова доведено, що досвід не лише формального, а й неформального навчання значно підвищує якість життя сучасної особистості, змінює вектори та перспективи її розвитку.

Одним із видів неформального навчання є тренінгові курси в різних модифікаціях. Елементи тренінгового навчання впроваджуються і в традиційній системі навчання, що дозволяє не лише набути професійних знань та вмінь, але і розвинути важливі особистісні властивості, серед яких чільне місце займає мотивація досягнення.

Мотиваційний тренінг, представлений тут, впроваджувався в рамках курсу «Психологія мотивації», на курсах підвищення кваліфікації вчителів-предметників, у групах спортсменів, серед представників торгівельних організацій.

Усі вправи (структурні вправи на знайомство, очікування, вироблення правил, основні вправи, руханки) були розроблені в руслі теорії мотивації досягнення (Д.Макклелланд, Х.Хекхаузен). Використовувалися ресурси різних психотерапевтичних підходів (психодрами, когнітивно-поведінкової, танце-рухової, позитивної, казкотерапії)

Різноманітність технік, що використовувалися, пов'язана в першу чергу зі структурними компонентами мотивації досягнення, завдяки чому тренінгова програма передбачала для студентів можливість пропрацювати кожну з мотиваційних складових,

звернувши увагу на потреби, очікування, активність, емоції та кінцеві результати діяльності.

Основні вправи мотиваційного тренінгу

Назва вправи	Підхід	Особливості проведення
Знайомство	Психодрама	Взаємна презентація з ролей успішних та вмотивованих особистостей
Очікування	Позитивна психотерапія	Баланс знати/любити в очікуваннях учасників
Бінго	Когнітивно-поведінкова психотерапія	Самопрезентація цілей та ресурсів їх досягнення (люди, які підтримують, професіонали у справі, емоції та особистісні ресурси)
Олімпійське селище		Техніка планування і покрокової реалізації цілей
Так стають героями	Танце-рухова психотерапія	Переживання відчуттів натхнення, боротьби, відстоювання власних кордонів, прийняття рішення тощо
30 секунд успіху		Основна ідея вправи «ми можемо більше, ніж про себе думаємо» допомагає учасникам усвідомити приховані раніше ресурси досягнення успіху
Полювання		Мотиваційна вправа-руханка, що активізує усі компоненти як мотиву досягнення успіху, так і мотиву уникнення невдачі, що сприяє розвитку повної та збалансованої структури мотивації.
33	Вправа на емоційне розвантаження	Вправа спрямована на емоційне та фізичне розвантаження
Неказкові проблеми	казкотерапія	Робота з метафоричними картками, спрямована на переоцінку життєвих ситуацій
Comics		Дослідження структури мотивації досягнення до початку тренінгу та після

В результаті проведення тренінгу в учасників зросли показники мотиву досягнення успіху, а саме такі компоненти, як активність спрямована на досягнення та очікування успіху. Структура мотивації окремих учасників стала більш повною та збалансованою, що дозволяє говорити про ефективність залучення ресурсів неформальної освіти у традиційну систему навчання.

Список використаних джерел

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения / Тамара Олеговна Гордеева. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Макклелланд Д. Мотивация человека / Дэвид Макклелланд. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
3. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с. : ил. – (Мастера психологии).
4. Савиченко О.М. Тренінг-курс розвитку мотивації досягнення студентів у спортивній діяльності / О.М. Савиченко // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія №12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – № 17 (41). – Частина I. – С.92-97.
5. Цзен Н. В. Психотренинг : игры и упражнения / Н. В. Цзен, Ю. В. Пахомов. – Изд. 2-е, доп. – М. : Класс, 2001. – 272 с.

Ірина Тичина

кандидат психологічних наук, доцент

Марина Листопадська

студентка V курсу

ПРОФЕСІЙНИЙ ВИБІР В УЯВЛЕННЯХ СУЧАСНИХ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У психології процес професійного самовизначення розглядається як найбільш значущий компонент професійного розвитку людини. Оскільки професійне становлення вивчається у взаємозв'язку із особистісним розвитком, проблема професійного самовизначення розглядається як складова особистісного самовизначення, а професійний вибір – як форма життєвого вибору особистості [1; 3; 4; 5; 7].

У дослідженнях проблеми самовизначення показано, що для особистості, яка самовизначилась, важливо не лише те, що і як вона робить, але і заради чого це робиться. Самовизначення трактується через співвіднесення «хочу» – «можу» – «є» – «вимагають». Це усвідомлення суб'єктом, чого він хоче (життєві плани, ідеали), ким він є (особистісні і фізичні властивості), що він може (свої можливості і схильності) і чого від нього вимагає суспільство. На рівні професійного самовизначення відбувається усвідомлення «хочу» – «можу» – «є» – «вимагають» стосовно обраної професії [8].

Професійне та життєве самовизначення сучасної молоді вимагає високого рівня особистісної рефлексії та інформаційної обізнаності [6].

Збірник наукових праць викладачів та студентів

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Випуск 1

Укладачі Журавльова Л.П., Портницька Н.Ф., Дем'янчук Ю.Ю.

Художнє оформлення обкладинки Кириченко В.В.